



จีน ในไทย

ศรีสักร วัลลิโภดม

คำว่า “จีน” ในที่นี้หมายถึงคนจีนก็ได้ หรือวัดนธรรมจีนก็ได้ที่เข้ามามีความสัมพันธ์กับสังคมไทยดังเด้อดีตอนปัจจุบัน นักประชารย์แต่ก่อนโดยเฉพาะที่เป็นชาวต่างประเทศ มักเรียกเด่นที่เป็นแผ่นดินใหญ่ของภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ว่า “อินโดจีน” ซึ่งมีความหมายว่าเป็นดินแดนที่ได้รับอิทธิพลทางวัฒนธรรมจากอินเดีย และจีนประการหนึ่ง และอีกประการหนึ่งก็เป็นเรื่องสถานะในทางภูมิศาสตร์ที่เด่นดังลักษณะนี้ ดังอยู่ระหว่างอินเดียและจีนนั่นเอง ปัจจุบันนักวิชาการส่วนใหญ่ในที่นี้เห็นด้วยกับชื่อ “อินโดจีน” นี้ เพราะเห็นว่าไม่เหมาะสมกับสภาพความเป็นจริงในทางวัฒนธรรม ประชาชนที่อยู่ในดินแดนนี้ มีความเป็นบุรุษและภูมิคุณมากกว่าเป็นคนในภูมิภาคอื่น ๆ ของโลก จึงมีความรู้สึกนึกกิดและความสามารถที่จะสร้างสรรค์วัฒนธรรมของตนขึ้นมา เพื่อการดำรงอยู่ของ

สังคมของตนไม่จำเป็นที่จะต้องคงอยู่บนวัฒนธรรมจากที่อื่น โดยเฉพาะจากอินเดียและจีน หรืออาจกล่าวอีกนัยหนึ่งได้ว่า ถึงแม้ไม่มีวัฒนธรรมอินเดียและจีน แพร่หลายเข้ามา สังคมของมนุษย์ในภูมิภาคนี้ก็ยังคงดำรงอยู่ได้นั่นเอง

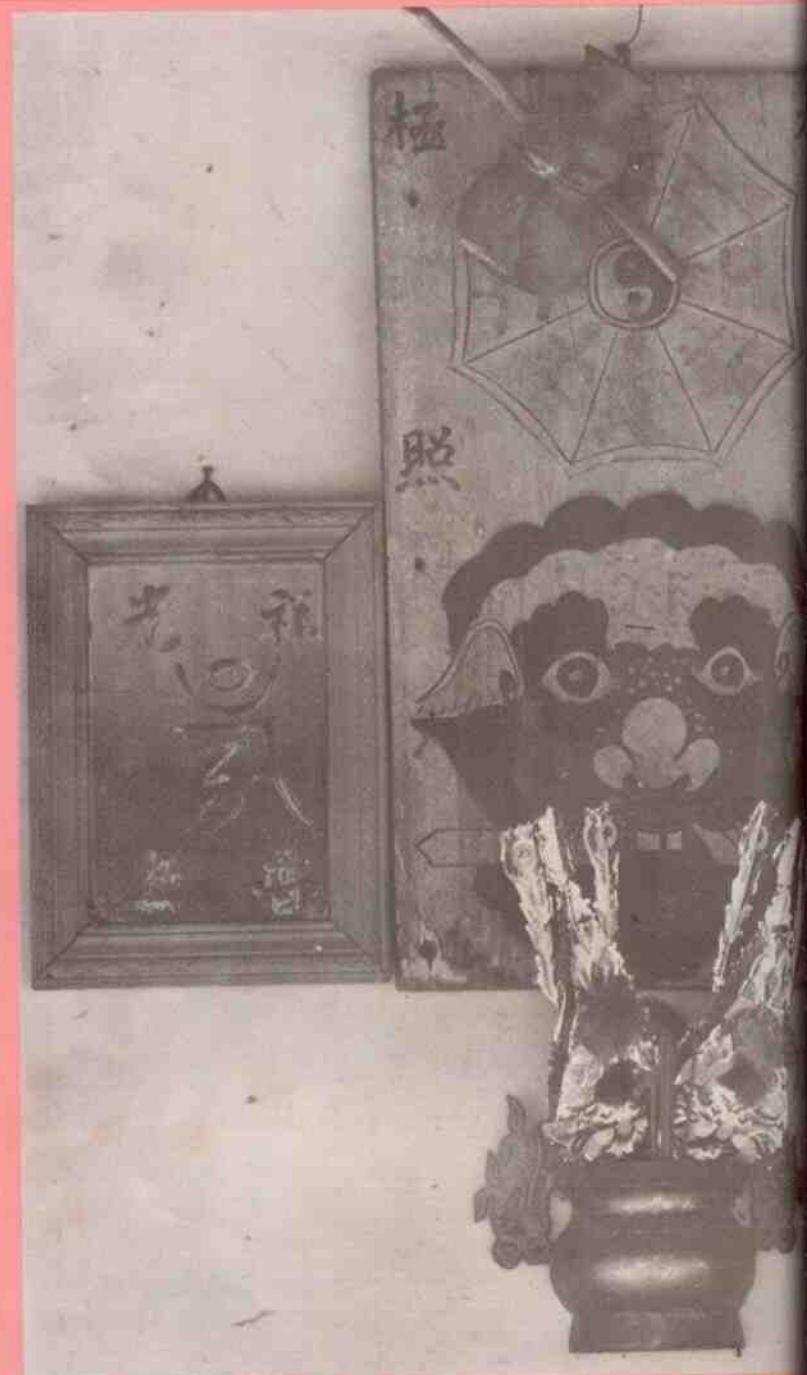
ลักษณะเด่นที่แสดงให้เห็นว่าวัฒนธรรมของประชาชนในดินแดนที่เรียกว่า “อินโดจีน” นี้ มีลักษณะเป็นด้วยกัน ระบบความเชื่อประจารห้องถิน เช่น การนับถือผี นับถือวิญญาณของบรรพบุรุษ เป็นต้น ซึ่งยังคงดำรงอยู่ทั้ง ๆ ที่มีการนับถือศาสนาใหม่ เช่น พุทธศาสนา ศาสนาอิสลาม และคริสตศาสนาแล้ว สังคมของคนในภูมิภาคนี้ไม่มีการแบ่งเป็นวรรณะ เช่นที่มีในอินเดีย และในขณะเดียวกันก็มีการยกย่องผู้หญิงให้มีความสำคัญ ยกตัวอย่างเช่น มีหลาຍ ๆ เช่น พันธุ์ที่เดียวที่บังนับถือเครื่องถูดจากฝ่ายแม่หรือไม่ก็สืบมรดกทางฝ่ายหญิงมากกว่าฝ่ายชาย ในสังคมไทยเองความนับถือฝ่ายหญิงเป็นใหญ่ เห็นได้จากการแต่งงานมักจะ

ทำกันที่บ้านของฝ่ายหญิง และเมื่อแต่งงานแล้ว ฝ่ายชายก็มักจะไปอยู่กับฝ่ายหญิงเป็นคืน อีกอย่างหนึ่งที่เห็นได้ชัด ก็คือ การเรียกสิ่งของธรรมชาติที่ใหญ่ที่สำคัญไว้ เช่น แม่น้ำ แม่โพสพ(ข้า) แม่พระธรณี แม่เตาไฟ เป็นต้น นอกจากลักษณะในทางวัฒนธรรมที่กล่าวมานแล้ว นี้ การค้นคว้าทางโบราณคดีและประวัติศาสตร์ในปัจจุบันยังพบหลักฐานที่แสดงให้เห็นว่า ประชาชนใน “อินโดจีน” มีความเจริญในทางเทคโนโลยีมาก่อนไม่แพ้ทางจีนและอินเดีย ซึ่งมีความเจริญดังต่อไปนี้ อาจพูดได้อีกนัยหนึ่งว่าเป็น “อารยธรรม” ของห้องถินที่เดียว นั่นก็คือ การค้นพบประเพณีการหล่อสำริดและการนำสำริดไปใช้เป็นประไบร์น์ การบุดดี้ทางโบราณคดีที่บ้านเชียงจังหวัดอุดรธานี และที่บ้านนาดีและในนนทบุรีในจังหวัดขอนแก่น ล้วนเป็นสิ่งยืนยันให้เห็นถึง “อารยธรรม” ของสังคมในภูมิภาคที่เรียกว่า “อินโดจีน” เป็นอย่างตื่นที่ในบุคลากรหรือบุคลากรต่อต้านปลดความเจริญในทางเทคโนโลยี ที่บ้านนาดีและในนนทบุรี ที่นี่ได้จากศิลปะตุลและเครื่องมือเครื่องใช้ในวัฒนธรรมของชนชั้นที่มีพูนทั่วไปในประเทศไทย ฯ ในภูมิภาคที่ห้องริเวณแห่งนี้ ดินใหญ่และหมู่เกาะ การแพร่หลายของศิลปะตุลในวัฒนธรรมของชนชั้นดังกล่าว นี้สะท้อนให้เห็นว่า ผู้คนในบุคลากรนี้ ที่อยู่ด้วยกันท้องถิน ได้ตั้ง ฯ ทั้งนั้น แห่งนั้นในบุคลากร ฯ และหมู่เกาะ มีการติดต่อถึงกันนั้น ก็คือประชาชนในบุคลากรนี้ มีความสามัคคีในการเดินเรือในทะเล แล้วอย่างแน่นอน เอกสารของชาวจีนในราชบุรี ไว้ว่า ในระยะแรก ๆ นั้น คนจีนเดินเรือทะเลไม่เป็น แต่ทำการค้าต่อ



กับบ้านเมืองในเขตทะเลได้นั้นจึงต้องอาศัยคนที่เมืองเป็นผู้เดินเรือให้ความสัมพันธ์ระหว่างชาวจีนกับประชาชนในภูมิภาคที่เรียกว่า "อินโดจีน" นั้น และเห็นได้อ่ำงชัดเจนในสมัยราชวงศ์ชั้นซึ่งมีการกล่าวว่าพวกราชวงศ์ชั้นได้ลักขโมยการเมืองมาอยู่แล้วเวียดนาม นอกนั้นศิลปวัฒนธรรมที่เป็นของเมืองในวัดจนธรรมดอจะอนเอง ก็มีลักษณะที่ได้รับอิทธิพลของศิลปะจีนในสมัยราชวงศ์ชั้นพสมอยู่

ตามที่กล่าวมาย่างก่อร่าง ๆ นี้เอง พอที่จะชี้ให้เห็นได้ว่าประชาชนใน "อินโดจีน" นั้นไม่ใช่ชนชาติที่ป้าเดือน หากมีอารยธรรมของตนเองอยู่แล้ว และอาจกล่าวได้ว่าเป็นผู้ที่ไม่ได้แยกตัวอยู่อ่ำงโดย ๆ มีการติดต่อกับบ้านใกล้เรือนเคียง มาช้านาน ความสามารถในการที่จะติดต่อสังสรรค์กับกลุ่มคนในวัดจนธรรมอื่นเช่นนี้ นับเป็นพื้นฐานที่สำคัญก่อนที่อารยธรรมจีนและอินเดียจะแพร่หลายเข้ามานะและการรับอารยธรรมจีนและอินเดียนั้นแล้ว ก็หากได้เป็นการรับมาใช้ทั้งหมดเลยไม่ แต่จะเป็นการเลือกเพื่อเข้ามาพัฒนาและผสมผสานกับของเดิมที่มีอยู่ทำให้เกิดเป็นลักษณะของตนเองขึ้น ลักษณะเช่นนี้ไม่อาจทำให้กล่าวได้ว่า ประชาชนและบ้านเมืองในภูมิภาคนี้เป็นส่วนหนึ่งของวัดจนธรรม อินเดียหรือจีน ดังนั้นคำว่า "อินโดจีน" จึงไม่น่าจะเป็นคำที่มีความหมายถูกต้อง อีกต่อไปแล้ว นักวิชาการในปัจจุบันจึงพากันเลิกคำนี้เสีย และหันมาใช้คำว่า "ເອເຊີຍອາຄຸນຍໍ" แทน ซึ่งจะแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม คือ แผ่นดินใหญ่ເອເຊີຍອາຄຸນຍໍ ได้แก่ ไทย พม่า เ笋มาร ลาว ญี่ปุ่น กับส่วนหนึ่งของมาเลเซีย และหมู่เกาะເອເຊີຍ



ธรรมเนียมจีนมักจะทำที่ปีกชูไว้หน้าร้านเพื่อให้เกิดสิริมงคล คือ การทำม้าหันด้านหน้าเสื่งกับศาลเจ้าที่ตั้งไว้เชกตี หรือมีถนน ควรขออุ่นด้วยลักษณะฟูฟุ ชาวจีนอ้างว่าเป็นอัปมงคล

ก็จำเป็นต้องทำบันท 8 ทิศ ที่เรียกว่า ปีบป่าวช คิดไว้หน้าร้าน บันท 8 ประกอบด้วยสัญญาลักษณ์ 8 หลิน หาง ที่แยกออกเป็นชุดคู่ ๆ อย่างกางฟันหน้าสิงโตคางคาน และจะมีรูปหน้าสิงโตติดไว้คับบันท 8 นั้นด้วย บางที่มีความหมายว่าหากลังได้รับพุ่งโกรห์เข้ามา จากนั้นราษฎรหล่าบันท 8 ที่จะปะปองคุ้มครอง



อาคนீຍ์ "ได้แก่ อินโนเซ็ช ฟิลิปปินส์ และส่วนหนึ่งของนาเลเช็ช เป็นต้น

เมื่อว่ากันตามสถานะทางภูมิศาสตร์ กลุ่มประเทศเอเชียอาคเนย์ตั้งอยู่บนเส้นทางการคมนาคมระหว่าง "ตะวันตก" ซึ่ง "ได้แก่ อินเดีย กรีก โรมัน และ เมอร์เซีย ทางหนึ่งกับ "ตะวันออก" ซึ่งหมายถึง จีนอิกทางหนึ่ง จึงเป็นแหล่งที่มีการสัญจรไปมาทำให้เกิดการสัมสรรษ์ทางสังคมและวัฒนธรรมขึ้นระหว่างประชาชนในท้องถิ่นและประชาชนภายนอกที่เข้ามา และ อิทธิการหนึ่งในด้านการกระจายของประชากร ภูมิภาคเอเชียอาคเนย์มีพื้นที่กว้างขวางมีแหล่งที่อุดมสมบูรณ์มากมาก แต่ว่ามีประชากรอยู่น้อย มีการเคลื่อนย้ายของคนหลายฝ่ายผ่านธุรกิจเข้ามายังหลักแหล่ง อยู่ข้างนอกแล้ว จึงกล่าวได้ว่าเป็นภูมิภาคที่มีชนชาติหนึ่งหล่าชาติผ่านพื้นที่รวมกันและมีการผสมปนเปกัน สถาปัตยกรรมดั้งเดิมที่มีลักษณะทางศาสนาและลักษณะการปกครองแล้ว ก็อาจกล่าวได้ว่า เป็นสังคมหลากหลาย (plural societies) ดังเช่นแหล่งที่อยู่ในประเทศไทยโดยนิใช้และฟิลิปปินส์ ตลอดจนมาเลเซียเป็นต้น ดังนั้นการศึกษาประวัติศาสตร์และสังคมของบ้านเมืองในเอเชียอาคเนย์ จะมุ่งเน้นที่ชนกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งหรือผ่านธุรกิจ ผ่านพื้นที่หนึ่งหากได้ไม่จำต้องพิจารณาในเรื่องดินแดนหรือท้องถิ่นเป็นสำคัญก่อน แล้วจึงศึกษาครุ่วในช่วงเวลาต่าง ๆ ที่ผ่านมาหนึ่น ในท้องถิ่นนั้นมีพัฒนาการทางสังคมและวัฒนธรรมเป็นเว้นๆ อย่างเช่นในเมืองไทยเรา ด้านมุ่งเน้นแต่เพียงการศึกษาเฉพาะชนที่เป็นผู้ไทยแต่เพียงอย่างเดียวแล้ว ก็เป็นเรื่องที่ขาดต่อหลัก

ฐานข้อเท็จจริง เพราะคนไทยในปัจจุบันนี้ไม่ใช่ถูกหานหรือผู้สืบทอดสายมาจากบรรพบุรุษที่อพยพเคลื่อนย้ายมาจากการประทศจีน หรือมาจากเทือกเขาอัลไตฯ การทำองนั้น แต่ว่าเป็นถูกหานของชนหลายฝ่ายผ่านธุรกิจที่เข้ามายังหลักแหล่งหรือเคลื่อนย้ายเข้ามายังเมืองไทยในสมัยเวลาต่าง ๆ กัน คนเหล่านี้ได้นำวัฒนธรรมของตนเข้ามา แล้วได้มีส่วนผสมกับกับของที่มีอยู่ในกลุ่มก dein เป็นอันหนึ่งอันเดียว กันเป็นวัฒนธรรมเฉพาะของดินแดนนี้ ที่ตอกยอกมาจนถึงปัจจุบัน

ด้านการพิจารณาเบริญเทียนที่บ่งสังคมไทยกับสังคมของประเทศเพื่อนบ้านในภูมิภาคเอเชียอาคเนย์ด้วยกันแล้ว จะเห็นได้ว่าต่างกัน สังคมไทยถึงแม้ว่าจะประกอบด้วยชนหลายฝ่ายผ่านธุรกิจทางภาษา แต่ไม่มีสภาพเป็นสังคมหลายภาษา เช่น สิงคโปร์ มาเลเซีย หรืออินโดนีเซีย ทั้งนี้ เพราะประชาชนในชาติมีความสัมพันธ์ในการวัฒนธรรมเป็นอันหนึ่งอันเดียว กัน มีวัฒนธรรมเป็นแบบเดียวกัน (homogeneous culture) สิ่งสำคัญที่ทำให้สังคมไทยมีความเป็นอันหนึ่งอันเดียว กันในทางวัฒนธรรม เช่นนี้ก็คือการตั้งใจที่จะให้ชาวบ้าน เมืองอีกอย่างหนึ่ง ทั้งสองอย่างนี้มีลักษณะที่เกือบ nulla ซึ่งกันและกัน ในด้านศาสนา ดินแดนไทยรับพุทธศาสนามาเป็นศาสนาสำคัญดั้งเดิมบัดก่อนด้านของประวัติศาสตร์จนกระทั่งปัจจุบัน พระพุทธศาสนาไม่สอนให้คนรังเกียจศาสนาอื่น หรือลัทธิอื่น ๆ จึงอยู่ร่วมกันเรื่อยมาอย่างไม่มีการขัดแย้ง และในขณะเดียวกันก็ได้รับยกย่องให้เป็นศาสนาสำคัญของชนชั้น

ปกครองและชั้นที่ถูกปกครอง พุทธศาสนามีความสัมพันธ์กับระบบการปกครองอย่างแน่นแฟ้น เป็นแหล่งที่มาของศิลปกรรมและความชอบธรรมในการปกครอง สิ่งเหล่านี้สะท้อนให้เห็นจากพฤติกรรมของพระนากษัตริย์ ที่มีลักษณะที่อ่อนอิงไปในทางธรรมชาติ หรือไม่ก็พุทธศาสนาเป็นสำคัญ พุทธศาสนาทำให้พระนากษัตริย์หรือผู้ปกครองเป็นองค์กรศาสนาปฏิบัติภารกิจ ไม่วรังเกิจศาสนาใด ลักษณะ และในขณะเดียวกัน ความเชื่อในเรื่องบ้าพละบุญ หรืออภินัย หนึ่งกูแห่งกรรมนั้นก็ไม่ทำให้พระนากษัตริย์จะมีลักษณะเป็นเทวดาชาที่จะต้องสืบสันติวงศ์ติดต่อ กันเพียงราชวงศ์เดียว ผู้มีบุญที่ไม่จำเป็นต้องเกิดอยู่ในครอบครุณ กษัตริย์ก็อาจผลัดเปลี่ยนกันเข้ามาปกครองได้ ความรู้สึกในเรื่องที่ไม่วรังเกิจ ในเรื่องชาติกำเนิดนี้ได้แล้ว ลงมาถึงชนต่าง ๆ ที่อยู่ในสังคมเดียวกันด้วย ลักษณะสังคมไทยแต่โบราณจึงเป็นสังคมเปิด ขนาดต่างฝ่ายผันธุกันอาจแต่งงานปะปนกันได้ ทั้งนี้รวมทั้งการแต่งงานกับบุคคลที่เป็นขั้นสูงหรือขั้นปักษ์รองด้วย ผลของการที่เป็นสังคมเปิดเช่นนี้ ทำให้สังคมไทยมีลักษณะอีกด้วย นี้และง่ายต่อการเปลี่ยนแปลง และที่สำคัญก็คือ ทำให้มีการต่อเนื่องมาจนทุกวันนี้

ตามที่กล่าวมาอย่างข้างบนนี้ก็เพื่อจะชี้ให้เห็นว่า พัฒนาการของสังคมและวัฒนธรรมไทยที่มีมาจนทุกวันนี้ไม่ได้มีที่มาจากการผ่านธุรกิจที่เชื่อกันว่า เคลื่อนย้ายมาจากการตั้งใจ แต่เป็นเพราะจากประชานาทหลายกลุ่มที่อยู่ในดินแดนประเทศไทย และมีวัฒนธรรม